

Anmälan av tekniska regler

– Boverkets förslag till föreskrifter om
regionplan

Titel: Anmälan av tekniska regler – Boverkets förslag till föreskrifter om regionplan

Utgivare: Boverket, augusti 2024

Processnummer: 3.2.1

Diarienummer: 2789/2022

Sammanfattning

Från 1 januari 2027 ska regionerna göra regionplaner med digitalt tillgängliga uppgifter. Syftet med Boverkets föreskrifter om regionplan är att precisera kraven i 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, för att säkerställa att informationen i en regionplan blir digitalt identifierbar. Föreskrifterna tillför inga ytterligare innehållskrav eller redovisningskrav än det som redan framgår av 7 kap. plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Avsikten med föreskrifterna är att stötta regionerna i hur de ska uppfylla plan- och byggförordningens krav och underlätta regionernas arbete. Regionerna har samma möjlighet som tidigare att utforma sin regionplan efter de behov som finns i regionen.

Den som ansvarar för den digitala informationen, och den som producerar sådan information som regleringen omfattar, behöver anpassa sitt arbetssätt och sina digitala verktyg. I första hand kommer föreskrifterna att påverka de tre regioner som planerar enligt PBL. Under en övergångsperiod kan det innebära en högre tidsåtgång. Förändringen förväntas på sikt kunna ge tids- och kvalitetsvinster vid framtagandet av en regionplan, liksom vid användning av planen.

De GIS-programvaror (geografiska informationssystem) som regionerna sannolikt redan har tillgång till bör kunna användas för upprättandet av regionplanen. Vidare kan det vara så att programvaror för exempelvis översiktsplaner kan utvecklas och anpassas för att kunna användas för framtagande av digitala regionplaner. Det kan även vara så att de programvaror som använts för att ta fram befintliga regionplaner kan utvecklas utifrån de nya förutsättningarna.

En enhetlig hantering av regionplaninformation ökar förutsägbarheten för alla parter inom samhällsbyggnadssektorn. Företag som är beroende av tillgång till planinformation kommer att få nytta i form av minskad tidsåtgång för att få tag i önskad information, mer tillförlitlig information, effektivare utbyte mellan organisationer och därmed bättre förutsägbarhet.

De företag som berörs av föreskrifterna är konsultföretag inom planering och GIS. Programvaruleverantörer är däremot marginellt berörda eftersom regionerna kan använda de program som de redan har.

Enhetlig digital planinformation som kan överföras och återanvändas mellan plannivåerna är till fördel både för kommunernas och regionernas framtagande av planer. Digital regionplaneinformation underlättar möjligheten att söka ut information och göra analyser av mellankommunala frågeställningar och utvecklingsinriktningar inom regionen.

Efterfrågan på digitalt lägesbestämda statliga, regionala samt kommunala planeringsunderlag kommer troligen öka som en följd av föreskrifterna. Regionernas förväntningar på statliga myndigheter att också göra en digital omställning kan komma att öka. För statliga myndigheter kan det krävas nya programvaror och ökad kompetens för att hantera detta.

Utöver att beskriva konsekvenserna av föreskrifterna innehåller konsekvensutredningen ett resonemang om frågor som är viktiga för det fortsatta arbetet med digitala planer, efterföljande utvecklingsarbete och förvaltning av den digitala processen.

Boverkets föreskrifter om regionplan föreslås träda i kraft den 2 april 2025. Det blir obligatoriskt för regionerna att tillämpa föreskrifterna på de regionplaner som påbörjas efter 31 december 2026.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Författningsförslag.....	7
1 kap. Innehåll och definitioner	7
2 kap. Övergripande bestämmelser	7
3 kap. Identifikation av regionplanens innehåll.....	7
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	11
2 Inledning.....	12
2.1 Läsanvisningar	12
2.2 Beskrivning av problemet.....	13
2.3 Vad som ska uppnås.....	13
2.3.1 Ger stöd till regioner att uppfylla lagkrav.....	14
2.3.2 Möjliggör återanvändning av information.....	14
2.3.3 Möjliggör analyser, samordning och utbyte	14
2.4 Alternativa lösningar.....	15
2.4.1 Nollalternativ med vägledning.....	15
2.4.2 Allmänna råd	15
2.4.3 Föreskrifter för delar av regionplanens information	15
2.5 Vilka som berörs av förslaget.....	16
2.6 Kostnadsmässiga och andra konsekvenser	16
2.7 Arbetsmetod	17
2.7.1 Genomförda möten med regionerna.....	17
2.8 Remissförfarande	18
2.8.1 Huvudsakliga remissynpunkter och Boverkets bedömning.....	18
2.8.2 Andra synpunkter som är viktiga för det fortsatta arbetet	19
3 Rättsliga förutsättningar	21
3.1 Boverkets bemyndigande.....	21
3.2 Anmälan av tekniska regler	21
3.3 Anmälan av krav enligt tjänstedirektivet.....	22
3.4 Regeringens medgivande	22
3.5 Inspire-direktivet	22
3.6 Öppna data-direktivet.....	22
4 Ikraftträdande och informationsinsatser	24
4.1 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	24
4.2 Informationsinsatser	24
4.3 Utvärdering.....	24
5 Konsekvenser	26
5.1 Företag	26
5.1.1 Vilka företag som berörs.....	26
5.1.2 Tidsåtgång och administrativa kostnader för företag	27
5.1.3 Hur företags konkurrensförhållanden påverkas	27
5.1.4 Särskilda hänsyn till små företag	27
5.2 Kommunerna.....	27
5.2.1 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna	28
5.3 Regioner som planerar enligt PBL	28
5.3.1 Bedömning av information i planen	29
5.3.2 Ekonomiska konsekvenser för regioner.....	29
5.3.3 Finansieringsprincipen.....	30
5.4 Staten	30
5.4.1 Ekonomiska konsekvenser för staten	31
5.4 Allmänheten	31
5.5 Europeiska unionen	32
5.6 Norden.....	32

5.7	Miljö och klimat.....	32
5.8	Kulturmiljö samt arkitektur och gestaltad livsmiljö.....	33
5.9	Social hållbarhet.....	33
5.10	Konsultation i frågor som rör det samiska folket.....	33
6	Författningskommentar	35
	Bilaga 1 Företag som kan påverkas av föreskrifterna	45

1 Författningsförslag

Föreskrifter om regionplan

Informationsförfarande enligt förordningen (1994:2029) om tekniska regler har genomförts.¹

Boverket föreskriver följande med stöd av 10 kap. 31 § plan- och byggförordningen (2011:338).

1 kap. Innehåll och definitioner

1 § Författningen innehåller föreskrifter om digital identifikation av regionplanens information.

2 § Författningen gäller för regionplan och ändring av en sådan plan.

3 § I denna författning avses med
digital information: regionplanens uppgifter i digitalt format, och
lägesbestämd: koordinatsatt geometri som punkt, linje, yta eller volym.

2 kap. Övergripande bestämmelser

1 § Regionplanen ska vara lägesbestämd.

2 § För regionplanen ska följande information redovisas

1. regionens namn,
2. antagandebeslutets diarienummer, och
3. datum när antagandebeslutet fick laga kraft.

3 § Skyldigheterna enligt 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338) gäller inte för sådan lägesbestämd digital information i regionplanen som aggregerad kan äventyrar rikets säkerhet.

3 kap. Identifikation av regionplanens innehåll

1 § Information som ska framgå av en regionplan ska identifieras enligt tabellerna i 2–8 §§.

2 § Information enligt beskrivningen i tabell 1 kolumn 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Information om grunddrag för användningen av mark- och vattenområden ska vara lägesbestämd till den del av länet som användningen berör.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering). EUT L 241, 17.9.2015, s. 1–15. Celex 32015L1535.

Tabell 1 Grunddrag för användningen av mark- och vattenområden

Identifikation	Beskrivning
Grunddrag för användningen	Grunddrag för mark- och vattenanvändningen som har betydelse för länet.

3 § Information enligt beskrivningen i kolumn 2 i tabell 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 2 Riktlinjer för lokalisering av bebyggelse och byggnadsverk

Identifikation	Beskrivning
Riktlinjer för lokalisering	Riktlinjer för lokaliseringen av bebyggelse och byggnadsverk som har betydelse för länet.

4 § Information enligt beskrivningen i kolumn 2 i tabellerna 3–5 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 3 Allmänna intressen

Identifikation	Beskrivning
Allmänna intressen	Hur regionen har tagit hänsyn till allmänna intressen enligt 2 kap. plan- och bygglagen (2010:900).

Tabell 4 Riksintressen enligt 3 kap. 5–9 §§ och 4 kap. 2–8 §§ miljöbalken

Identifikation	Beskrivning
Rennäring	Mark- och vattenområde som är av riksintresse för rennärningen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Yrkesfiske	Mark- och vattenområde som är av riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap. 5 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Naturvård	Mark- och vattenområde samt fysisk miljö i övrigt som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Kulturmiljövård	Mark- och vattenområde samt fysisk miljö i övrigt som är av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Friluftsliv	Mark- och vattenområde samt fysisk miljö i övrigt som är av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Fyndigheter av ämnen eller material	Område som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för industriell produktion	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för industriell produktion enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för energiproduktion	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för energiproduktion enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för energidistribution	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för energidistribution enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för kommunikation, elektronisk	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för elektronisk kommunikation enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för kommunikation, trafikslagen	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för kommunikation gällande trafikslagen enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.

Identifikation	Beskrivning
Anläggning för vattenförsörjning	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för vattenförsörjning enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för avfallshandling	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för avfallshandling enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggningar för totalförsvaret	Mark- och vattenområde som är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar enligt 3 kap. 9 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Turism och rörligt friluftsliv	Område enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, där turismen och det rörliga friluftslivets intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Obruten kust	Kustområde och skärgård enligt 4 kap. 3 § miljöbalken, där vissa anläggningar inte får komma till stånd, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Högexploaterad kust	Kustområde och skärgård enligt 4 kap. 4 § miljöbalken, där fritidsbebyggelse endast får komma till stånd i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Obrutet fjäll	Fjällområde enligt 4 kap. 5 § miljöbalken, där bebyggelse och anläggningar får komma till stånd endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Skyddat vattendrag	Vattendrag enligt 4 kap. 6 § miljöbalken, där vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Nationalstadspark	Område enligt 4 kap. 7 § miljöbalken, där ny bebyggelse och nya anläggningar endast får komma till stånd och andra åtgärder vidtas om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Natura 2000, vilda fåglar	Område enligt 4 kap. 8 § miljöbalken, som har förtecknats som särskilt skyddsområde för bevarande av vilda fåglar och kräver tillstånd för verksamheter eller åtgärder, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Natura 2000, vilda djur och växter	Område enligt 4 kap. 8 § miljöbalken, som har förtecknats som särskilt bevarandeområde för bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter och kräver tillstånd för verksamheter eller åtgärder, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.

Tabell 5 Miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken

Identifikation	Beskrivning
Fisk- och musselvattnen	Hur regionen har följt miljö kvalitetsnorm enligt förordning (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvattnen.
Havsmiljö	Hur regionen har följt miljö kvalitetsnorm enligt havsmiljöförordning (2010:1341).
Omgivningsbuller	Hur regionen har följt miljö kvalitetsnorm enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller.
Utomhusluft	Hur regionen har följt miljö kvalitetsnorm enligt förordning (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft.
Vattenkvalitet	Hur regionen har följt miljö kvalitetsnorm enligt vattenförvaltningsförordning (2004:660).

5 § Information enligt beskrivningen i kolumn 2 i tabellerna 6–10 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 6 Regional utvecklingsstrategi

Identifikation	Beskrivning
Regional utvecklingsstrategi	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med den regionala utvecklingsstrategin.

Tabell 7 Länsplan för regional transportinfrastruktur

Identifikation	Beskrivning
Länsplan för regional transportinfrastruktur	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med länsplanen för regional transportinfrastruktur.

Tabell 8 Trafikförsörjningsprogram

Identifikation	Beskrivning
Trafikförsörjningsprogram	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med trafikförsörjningsprogram.

Tabell 9 Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning

Identifikation	Beskrivning
Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning.

Tabell 10 Mål, planer och program

Identifikation	Beskrivning
Nationella mål, planer och program	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet.
Regionala mål, planer och program	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med andra regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet.
Kommunala mål, planer och program	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med kommunala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet.

6 § Information enligt beskrivningen i tabell 11 kolumn 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 11 Genomförande av regionplan

Identifikation	Beskrivning
Genomförande	Hur regionplanen är avsedd att genomföras.

7 § Information enligt beskrivningen i tabell 12 kolumn 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 12 Konsekvenser

Identifikation	Beskrivning
Miljökonsekvenser	Redovisning av miljökonsekvenser enligt 3 kap. 6 b § plan- och bygglagen (2010:900).
Planens konsekvenser	Regionplanens konsekvenser enligt 7 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900).

8 § Information enligt beskrivningen i tabell 13 kolumn 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 13 **Invändningar i länsstyrelsens granskningsyttrande**

Identifikation	Beskrivning
Invändning riksintresse	Förslaget tillgodoser inte ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken.
Invändning miljökvalitetsnorm	Förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs.
Invändning mellankommunala frågor	Frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas inte på ett lämpligt sätt.
Invändning hälsa och säkerhet	En bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning träder i kraft den 2 april 2025.
2. Författningen ska tillämpas på regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026.

2 Inledning

I avsnittet beskrivs bakgrunden till arbetet med att ta fram förslaget på föreskrifter för regionplan och vad som kan uppnås genom föreskrifterna. Avsnittet innehåller också en genomgång av alternativa lösningar, arbetsmetod, vilka som berörs av förslaget och remissförfarandet.

När föreskrifter tas fram finns det krav på vad som måste redovisas i en konsekvensutredning. Denna konsekvensutredning innehåller beskrivningar i enlighet med förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, som gällde vid framtagandet av remissversionen av konsekvensutredningen. Dispositionen följer paragraferna i förordningen. Boverket har tagit del av förordningen (2024:183) om konsekvensutredning som trädde i kraft den 6 maj 2024 och anpassat konsekvensutredningen utifrån denna, så långt det är möjligt i avvaktan på vägledning från Ekonomistyrningsverket.

Konsekvensutredningen innehåller också andra överväganden utifrån vad som regleras i exempelvis förordningen (2022:208) med instruktion för Boverket.

2.1 Läsanvisningar

I avsnitt 1 redovisas författningsförslaget som innehåller tre kapitel med inledning, övergripande bestämmelser om regionplanens digitala information och identifikation av översiktsplanens innehåll samt ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

I avsnitt 2 finns en inledning som presenterar bakgrundsinformation med en beskrivning av problemet, vad som ska uppnås och alternativa lösningar. Avsnittet innehåller även vilka som berörs av förslaget och arbetsmetod. Avslutningsvis innehåller avsnittet en beskrivning av remissförfarandet och en sammanfattning av inkomna synpunkter.

I avsnitt 3 redovisas de rättsliga förutsättningarna. Avsnittet innehåller information om Boverkets bemyndigande, EU-notifiering av regler samt om Boverkets föreskrifter medför sådana ökade kostnader för regionerna att regeringens medgivande behövs. Avsnittet innehåller även information om Inspire-direktivet, öppna data-direktivet och nationell lagstiftning som hör till direktiven.

I avsnitt 4 redovisas tidpunkten för ikraftträdande, övergångsbestämmelser och behovet av särskilda informationsinsatser.

I avsnitt 5 redovisas vilka konsekvenser som författningsförslaget får för företag, kommuner, regioner och staten. Avsnittet innehåller även vilka

konsekvenser förslaget medför för övriga aktörer och grupper i samhället samt inom vissa intresseområden.

I avsnitt 6 redovisas författningskommentarerna till författningsförslaget.

2.2 Beskrivning av problemet

Samhällsbyggnadsprocessen handlar om planering, utformning, utveckling och förvaltning av den fysiska miljön. Det sker på nationell, regional och kommunal nivå. En obruten digital samhällsbyggnadsprocess innebär att alla ingående delar behöver digitaliseras, varav regionplan är en av delarna.

För att nå den potential som digitaliseringen möjliggör behövs ett regelverk som anger hur informationen i en regionplan ska definieras och identifieras digitalt. Strukturen för den digitala informationen behöver vara enhetlig för att möjliggöra bland annat effektivare informationsflöden mellan olika aktörer i samhällsbyggnadssektorn och utveckling av verktyg för hantering av digitala planer. I annat fall skapas en situation där de förväntade samhällsnyttorna med digitala regionplaner blir mycket begränsade.

Genom 2 kap. 5 a - 5c §§ plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, ställs krav på digital information i samhällsbyggnadsprocessen. Det innebär att bland annat uppgifter i detaljplaner, översiktsplaner och regionplaner ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Syftet med föreskrifterna är att tillhandahålla ett sätt för enhetlig identifikation av de digitala uppgifterna i regionplanerna så de kan utbytas, behandlas och tillgängliggöras digitalt.

Även om det enbart finns tre regioner med ansvar att ta fram en regionplan omfattar dessa regioner cirka en fjärdedel av landets kommuner. Det är därmed relativt många kommuner som berörs av att informationen i regionplanerna kan identifieras på ett sätt som möjliggör att informationen kan tillgängliggöras och behandlas digitalt för vidare användning i samhällsbyggnadsprocessen.

2.3 Vad som ska uppnås

Boverkets föreskrifter om regionplan ska stödja regionerna att uppfylla kravet i 2 kap. 5 c § PBF. Författningen ger förutsättningar för identifiering och beskrivning av regionplanens information.

Den enhetligt strukturerade informationen möjliggör utveckling av offentliga och privata tjänster som underlättar hanteringen av information i samhällsbyggnadsprocessen. Regionplanen är en viktig datamängd i den processen. Nedan beskrivs några av de fördelar som en nationell identifiering av regionplanens information ger.

2.3.1 Ger stöd till regioner att uppfylla lagkrav

Enhetlig identifiering och beskrivning av regionplanens information underlättar för regionerna att uppfylla de lagkrav som finns, både vad avser innehållet i en regionplan och att regionplanen ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt.

Informationen i digitala regionplaner påverkas även av Inspire-direktivet², öppna data-direktivet³ och den nationella lagstiftning som implementerats med anledning av dessa båda direktiv. Här finns bland annat krav på hur informationen ska tillgängliggöras för att kunna vidareutnyttjas. Föreskrifterna ger en grund att bygga vidare på för att uppfylla de krav som ställs på regionerna enligt annan lagstiftning än plan- och bygglagstiftningen. Mer information om Inspire-direktivet och öppna data-direktivet finns under avsnitt 3, Rättsliga förutsättningar.

2.3.2 Möjliggör återanvändning av information

Med enhetlig identifiering och beskrivning blir informationen jämförbar och utbytbar och kan återanvändas i olika delar av samhällsbyggnadsprocessen. Till exempel kan information i en regionplan ge vägledning till översiktsplan, detaljplan eller områdesbestämmelser. Arbetet blir mer kostnadseffektivt när digital information från planer kan återanvändas och utgöra grund för efterföljande digitala processer och beslut.

2.3.3 Möjliggör analyser, samordning och utbyte

Enhetlig identifiering och beskrivning av regionplanens information underlättar hantering av informationen i ett större sammanhang. Det kan bidra till möjligheten att göra analyser och uppföljningar. Sådana analyser kan användas som planeringsunderlag och exempelvis redovisa olika scenarier, som risker och konsekvenser med klimatförändringar eller trafikflöden, vilket kan underlätta planering och beslutsfattande.

Om informationen i regionplaner har en enhetlig identifikation och beskrivning underlättar det också möjligheten att utbyta information med andra aktörer i samhällsbyggnadsprocessen. Det kan till exempel underlätta dialog med statliga aktörer som länsstyrelsen och Trafikverket. Informationen kan då skickas eller utbytas enligt vissa fastställda digitala format.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire). EUT L 108, 25.4.2007, s. 1–14. Celex 32007L0002.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (omarbetning). EUT L 172, 26.6.2019, s. 56–83. Celex 32019L1024.

Enhetligt strukturerad information ger stora samhällsnyttor genom möjlighet till ökad och förenklad samordning inom regionen, mellan kommuner och mellan kommun och region. Det blir enklare att göra exempelvis kommun- och regionövergripande analyser till grund för en kontinuerlig strategisk fysisk planering. Det gör det också enklare att använda informationen i regionplanen i efterföljande planering och handläggning.

2.4 Alternativa lösningar

Följande alternativ har övervägts:

- nollalternativ med vägledning,
- allmänna råd, samt
- föreskrifter för delar av regionplanens information.

Nedan redovisas övervägandena för de olika alternativen.

2.4.1 Nollalternativ med vägledning

Nollalternativet är att Boverket enbart genom vägledning ger stöd till regionerna för hur de ska uppfylla kravet i 2 kap. 5 c § PBF.

Med en sådan lösning behöver regionerna ha egna identifikationer och beskrivningar på regionplanens information. Den digitala planinformationen kommer därför inte att finnas tillgänglig i ett enhetligt format och blir därmed inte maskinellt läsbar i andra system. Nollalternativet innebär att det inte finns förutsättningar för regionplaneinformationen att överföras på ett enhetligt sätt och kan då inte ingå i en digital samhällsbyggnadsprocess.

2.4.2 Allmänna råd

De utredningar Boverket tagit del av som behandlat förutsättningarna för att införa en digital samhällsbyggnadsprocess och de aktiviteter Boverket deltagit i under de senaste åren har entydigt pekat på att grundläggande principer för informationsutbyte måste regleras med tvingande bestämmelser för att nå målet om en helt digital samhällsbyggnadsprocess. Frivilliga standarder som regionerna rekommenderas att följa är inte tillräckligt då digital överföring kräver enhetlighet för att säkerställa att informationen ska kunna hittas digitalt. Boverket anser därför att reglering med enbart allmänna råd inte är ett alternativ för att skapa ett enhetligt system för regionplaner och överföring av digital planinformation.

2.4.3 Föreskrifter för delar av regionplanens information

Ett alternativ som har övervägts är om föreskrifterna enbart ska omfatta delar av regionplanens information. Boverket anser att föreskrifter för delar av

regionplanens information inte är förenligt med målbilden om en obruten digital samhällsbyggnadsprocess och att risken för oklarheter och bristfällig tillämpning är större än arbetsinsatsen för regionerna att identifiera all information i regionplanen enligt föreskrifterna. Kravet i PBF omfattar alla uppgifter i en regionplan och föreskrifterna bör därför utgå från detta.

2.5 Vilka som berörs av förslaget

Förslaget till föreskrifter kommer främst beröra Region Stockholm, Region Skåne och Region Halland, de tre regioner där det enligt 7 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska ske regional fysisk planering. Även de 65 kommuner som ingår i Region Stockholm, Region Skåne och Region Halland, samt intilliggande kommuner, berörs av den regionala planeringen och därmed av föreskrifterna som ställer krav på planeringen.

Boverket har identifierat att författningsförslaget berör följande grupper:

- Företag
- Kommuner
- Regioner som planerar enligt PBL
- Staten
- Europeiska unionen (EU)
- Norden

Författningsförslaget berör dessutom följande intresseområden:

- Miljö och klimat
- Kulturmiljö samt arkitektur och gestaltad livsmiljö
- Social hållbarhet

I avsnitt 5, Konsekvenser, redovisas de konsekvenser som författningsförslaget innebär för de olika grupperna och intresseområdena.

2.6 Kostnadsmässiga och andra konsekvenser

På sikt bedöms digitaliseringen leda till tids- och kvalitetsvinster, men det finns också ekonomiska fördelar med en digital samhällsbyggnadsprocess.⁴ Exempelvis blir arbetet mer kostnadseffektivt när digital information från planer kan

⁴ Lantmäteriet (2019) Nationellt tillgängliggörande av geodata i samhällsbyggnadsprocessen. Slutrapport i uppdraget att verka för en smartare samhällsbyggnadsprocess, dnr: 519–2018/2889.

återanvändas och utgöra grund för efterföljande digitala processer och beslut. Den som producerar digital information enligt Boverkets föreskrifter behöver dock anpassa sitt arbetssätt och sina digitala verktyg, vilket kräver resurser.

Regionerna behöver ha tillgång till programvara, programlicenser, egen kompetens och support för att skapa den information som krävs för att efterleva kraven i författningen.

2.7 Arbetsmetod

Förslaget till föreskrifter har utformats utifrån de erfarenheter som Boverket har av tidigare arbeten med att ta fram föreskrifter för detaljplan, planbeskrivning och översiktsplan. Relevanta remissyttranden om Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan, som var på remiss under perioden 5 april–25 augusti 2023, har inarbetats i förslaget eftersom översiktsplan och regionplan som vägledande planer har stora likheter.

2.7.1 Genomförda möten med regionerna

Under hösten 2021 genomfördes fyra möten med tjänstemän från Region Stockholm och Region Skåne. Diskussionerna handlade om att utveckla en modell för regional fysisk planering med utgångspunkt i ÖP-modellen, föreskrifter om regionplan, likheter och skillnader mellan översiktsplan och regionplan som planinstrument och identifierad problematik gällande utformningen av 7 kap. PBL. Under våren 2022 hölls ett uppföljande möte där Region Stockholm och Region Skåne gav Boverket återkoppling på rapporten ”Översikts- och regionplan i en digital miljö” som Boverket publicerat tidigare samma år.

Under våren 2023 informerade Boverket om arbetet med att ta fram föreskrifter vid ett möte med gruppen för storstadsregional samverkan där tjänstemän från Västra Götalandsregionen, Göteborgsregionen, Region Östergötland, Region Stockholm och Region Skåne samt Regeringskansliet deltog. Ett liknande informationsmöte hölls även med tjänstemän från Region Halland. Under hösten 2023 informerade Boverket om det vidare föreskriftsarbetet vid ett möte där samtliga regioner var inbjudna och där regional rumslig planering diskuterades i ett bredare perspektiv. Dessutom hölls ytterligare ett möte med Region Halland, Region Stockholm och Region Skåne innan föreskriftsförslaget skickades ut på remiss. Efter att föreskriftsförslaget remitterats bjöd Boverket in dessa tre regioner till ett uppföljande möte där bland annat en sammanställning av inkomna remissyttranden redovisades. Synpunkter som kom in under alla dessa möten har använts i arbetet med att ta fram föreskrifterna.

2.8 Remissförfarande

Förslaget remitterades under perioden 20 december 2023 till 30 april 2024. Uppmaningen att lämna synpunkter gick ut via Boverkets webbsida och sociala medier, men också direkt till samtliga regioner och länsstyrelser och ett urval av företag, organisationer samt lärosäten. Den gick även ut till kommunerna inom regionerna Halland, Skåne och Stockholm samt kommuner som gränsar till dessa regioner.

Totalt yttrade sig 58 instanser över remissen. 51 av remissinstanserna tillstyrkte förslaget och sju avstyrkte. Av de som tillstyrkte var sju regioner, bland annat region Skåne och Halland, och 14 kommuner inom Skåne län, tre inom Stockholms län samt tre i Hallands län. Övriga remissinstanser som tillstyrkte förslaget var länsstyrelser, nationella myndigheter och organisationer. De som avstyrkte förslaget var sex regioner, bland annat Region Stockholm, samt Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Under remissperioden hölls två informationsmöten med syftet att besvara frågor om förslaget till föreskrifter.

Noterbart är att merparten av de remissynpunkter som kommit in inte direkt handlar om föreskrifterna utan om digitalisering av regionplanprocessen i stort.

2.8.1 Huvudsakliga remissynpunkter och Boverkets bedömning

Elva av remissinstanserna har kommenterat regleringen av grunddragen för mark- och vattenanvändningen. Tre av dessa menar att det borde finnas fler identifierare i föreskrifterna för att bättre överensstämja med föreskrifterna om översiktsplan. Fyra av remissinstanserna anser att regleringen av grunddragen för mark- och vattenanvändningen ligger på en bra detaljeringsnivå.

I yttrandena påpekas att regionerna bör ha ansvar för att ange vilken typ av mark- och vattenanvändning som är av betydelse, men att det kan innebära svårigheter att göra jämförelser mellan plannivåerna. Det kan också betyda att regionplanernas vägledande funktion i förhållande till översiktsplanerna blir otydlig.

Boverket har beaktat synpunkterna men vidhåller att grunddragen för mark- och vattenanvändningen ligger på en rimlig detaljeringsnivå i föreskrifterna. Skälet till Boverkets ställningstagande går att utläsa av författningskommentaren till 3 kap. 2 §.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) anger i sitt remissvar att det tydligt framgår av Boverkets förslag till föreskrifter hur invändningar i

länsstyrelsens granskningsyttrande, såsom frågor om människors hälsa och säkerhet, ska redovisas i regionplaner. Dock framgår det inte lika tydligt hur regioner ska redovisa sådana frågor i regionplaner. Föreskrifterna utgår från 7 kap. PBL, och Boverket konstaterar att kravet på innehåll i regionplanen enligt PBL inte överensstämmer med kravet på innehåll i granskningsyttrandet. För regionplanen finns krav på redovisning av riksintressen och miljö kvalitetsnormer, men inte mellankommunala frågor eller frågor om människors hälsa och säkerhet.

2.8.2 Andra synpunkter som är viktiga för det fortsatta arbetet

Flera remissynpunkter relaterar inte direkt till förslaget till föreskrifter, men är viktiga för det fortsatta arbetet med digitala planer, efterföljande utvecklingsarbete och förvaltning av den digitala processen.

Regionerna som planerar enligt PBL lyfter att regionplaneringsinstrumentet enligt 7 kap. PBL ännu inte har utvärderats och behöver utvecklas vad gäller innehåll, syfte och funktion. Det behövs fortsatt dialog gällande föreskrifternas innebörd, implementering och eventuell utveckling av det regionala fysiska planuppdraget enligt 7 kap. PBL. Boverket instämmer i regionernas bedömning och ser ett behov av en översyn av 7 kap. PBL.

Dialog borde också föras med de regioner som inte har uppdrag att ta fram planer enligt PBL i dagsläget, men som ändå bedriver andra former av fysisk planering.

Region Skåne ser behov av en helhetsbild i kommunikationen från staten kring digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen. Det räcker inte att enskilda myndigheter håller i sina respektive informationsinsatser och att aktörerna själva behöver lägga ihop pusslet. Detta kan leda till missuppfattningar och är tidskrävande.

En synpunkt som framförs av flera remissinstanser är att invändningarna i länsstyrelsernas granskningsyttranden behöver bli digitalt lägesbestämda. Det hade inneburit att de statliga verken skulle behöva lämna lägesbestämda yttranden till länsstyrelserna i deras samordnande roll. Detta kräver en utvecklad gemensam arbetsprocess mellan de statliga verken och länsstyrelsen.

Försvarmakten och Region Skåne lyfter behovet av vägledning och tätare dialog när det gäller risker för rikets säkerhet. Det saknas idag rutiner eller tydliga tillvägagångssätt för att tillhandahålla sådant stöd till regionerna, påtalar Försvarmakten.

Det har även inkommit inspel kring digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen. Bland annat trycker Region Skåne på behovet av en helhetsbild från statens sida när det gäller digitaliseringen. Norrtälje kommun ser positivt på hur en digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen kan bidra till ökad samverkan mellan kommunen och regionen i att ta fram planeringsunderlag på både kommunal och regional nivå. Trafikverket pekar på behovet av en gemensam specificering av vad som utgör ett planeringsunderlag och att planeringsunderlagen behöver följa en digital standard.

Avsaknaden av en lösning när det gäller digital arkivering av planer är något som flera av remissinstanserna har tagit upp.

3 Rättsliga förutsättningar

Avsnittet innehåller en beskrivning av Boverkets bemyndigande att meddela föreskrifter, samt behandlar anmälan av tekniska regler, anmälan av krav enligt tjänstedirektivet samt behov av regeringens medgivande. Avsnittet innehåller även en beskrivning av Inspire-direktivet, öppna data-direktivet och den nationella lagstiftning som hör till dessa direktiv.

3.1 Boverkets bemyndigande

Boverkets bemyndigande enligt 10 kap. 31 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, innebär att Boverket får meddela föreskrifter om standarder för utformning av regionplaner för tillämpningen av 7 kap. plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Boverket tolkar bemyndigandet till att det endast omfattar regionplanernas innehåll. Det finns därför inte stöd att reglera process, organisation eller teknik via föreskrifter. Exempel på teknik är manér och presentation av en digital plan.

Genom kravet i 2 kap. 5 c § PBF på att uppgifterna i regionplaner ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt tillkommer ett funktionskrav att informationen i regionplaner ska kunna överföras digitalt.

Genom 10 kap. 31 § PBF får Boverket också medge undantag från kravet i 2 kap. 5 c § PBF. I föreskrifterna använder Boverket bemyndigandet för att möjliggöra undantag för aggregerad information som digitalt lägesbestämd kan äventyra landets säkerhet.

3.2 Anmälan av tekniska regler

Boverket har remitterat förslaget på föreskrifter om regionplan till Kommerskollegium. Enligt Kommerskollegiums remissvar ska krav på tillhandahållande av informationssamhällets tjänster anses ingå som anmälningspliktiga tekniska regler. Kommerskollegium gör bedömningen att en programvara kan anses utgöra en sådan tjänst.

I remissvaret anges att om förslaget till föreskrifter kan få till följd att någon programvara som tillhandahålls regionerna mot ersättning från externa leverantörer måste ändras gör Kommerskollegium bedömningen att förslaget bör anmälas enligt förordningen om tekniska regler.

Mot bakgrund av vad Kommerskollegium framhållit i sitt remissvar gör Boverket bedömningen att föreskrifterna ska anmälas till EU enligt förordningen (1994:2029) om tekniska regler.

3.3 Anmälan av krav enligt tjänstedirektivet

Boverket bedömer att författningen inte innehåller nya eller ändrade krav på tjänsteverksamhet och att den därför inte behöver anmälas enligt tjänstedirektivet. Bedömningen grundas på att föreskrifterna riktar sig till regionerna.

Kommerskollegium har delat denna bedömning i sitt remissvar.

3.4 Regeringens medgivande

Kravet om att regionplanen ska tillgängliggöras och behandlas digitalt finns i 2 kap. 5 c § PBF och det som föreskrifterna tillför bedöms inte innebära en sådan ökad kostnad att ett medgivande från regeringen behöver inhämtas.

Det är också svårt att särskilja kostnader som genereras av föreskrifterna i förhållande till den digitala transformationen som redan sker inom regionerna och som samtidigt följer av Inspire-direktivet samt EU-regler om öppna data med särskilt värdefulla datamängder.

3.5 Inspire-direktivet

Inspire-direktivet syftar till att inrätta en infrastruktur för delning av geodata inom Europa. Mark- och vattenanvändning är ett av de teman för geodata som omnämns i direktivet. I lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation preciseras informationsansvaret för geografisk miljöinformation och att regeringen genom föreskrifter får fördela informationsansvaret. Enligt 3 kap. 17 § i förordning (2010:1770) om geografisk miljöinformation ansvarar kommunerna för att information i detaljplaner och planbeskrivningar som har elektronisk form finns tillgänglig. I och med det nya kravet i 2 kap. 5 c § PBF bör en motsvarande formulering för regionplan införas i förordningen om geografisk miljöinformation. Detta skulle innebära att regionerna får ett uttalat ansvar för att tillgängliggöra regionplanens information om grunddragen för användningen av mark- och vattenområden i elektronisk form.⁵ Föreskrifterna ger enbart grunden för identifiering av angiven mark- och vattenanvändningen i regionplanen. För att uppfylla Inspire behövs även andra delar, som exempelvis en klassificering av mark- och vattenanvändningen i enlighet med HILUCS⁶.

3.6 Öppna data-direktivet

Öppna data-direktivet har implementerats genom lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Med data avses information i

⁵Fram tills dess att informationsansvaret för geografisk miljöinformation i regionplaner fördelats vidare är det Sverige genom regeringen som har detta ansvar.

⁶ Hierarchical INSPIRE Land Use Classification System

digitalt format oberoende av medium. Lagen syftar till att underlätta för medborgare och företag att vidareutnyttja de datamängder som myndigheter och offentliga aktörer tillhandahåller. Ett offentligt styrt organ jämställs med en myndighet när det gäller data som har samband med en tjänst av allmänt intresse som organet tillhandahåller. Enligt Boverkets uppfattning är lagen tillämplig för digitala regionplaner. Regionerna har därigenom ett informationsansvar som bland annat innebär att lämna beskrivande information, metadata, till Sveriges dataportal. I lagen finns krav som bestämmer hur informationen ska tillgängliggöras för att den ska kunna vidareutnyttjas. Där står att en värdefull datamängd ska tillgängliggöras i ett maskinläsbart format genom ett lämpligt gränssnitt eller genom bulknedladdning.

EU-kommissionen har även beslutat att särskilt värdefulla data för samhället ska vara tillgängliga som öppna data. Beslutet trädde i kraft den 9 februari 2023 och innebär att EU:s medlemsländer i regel har 16 månader på sig att genomföra beslutet.

4 Ikraftträdande och informationsinsatser

Detta avsnitt beskriver ikraftträdande och behov av informationsinsatser.

4.1 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Boverkets föreskrifter om regionplan föreslås träda i kraft den 2 april 2025. Föreskrifterna blir obligatoriska att tillämpa på regionplaner som påbörjas efter 31 december 2026, då kravet i 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, börjar gälla. Detta regleras med en övergångsbestämmelse i föreskrifterna. Det betyder att det skapas en övergångsperiod mellan den 2 april 2025–31 december 2026.

Föreslagna ikraftträdande- och övergångsbestämmelser innebär att regionerna får börja tillämpa författningen från den dag den träder i kraft men det blir inte obligatoriskt förrän senare. Anledningen till att föreskrifterna träder i kraft tidigare än de blir obligatoriska att tillämpa är för att ta hänsyn till regionernas behov av tid för omställning. Regionerna får därför en övergångsperiod att anpassa sig till den nya regleringen innan det blir obligatoriskt att tillämpa författningen.

4.2 Informationsinsatser

Föreskrifterna kommer att innebära en omställning för de som arbetar med regionplaner. Det kommer därför att finnas ett behov av att Boverket tar fram vägledning och genomför informations- och utbildningsinsatser. Detta kan bland annat ske genom Boverkets ordinarie kanaler, som PBL kunskapsbanken.

4.3 Utvärdering

I förordningen (2024:183) om konsekvensutredning finns krav på att en konsekvensutredning ska innehålla en beskrivning av hur och när ett förslag eller beslut kan utvärderas. Föreskrifterna måste tillämpas på planer som påbörjas efter 31 december 2026 och regionplaner som börjar tas fram därefter kan rimligen få laga kraft först några år efter det. För att få ett relevant bedömningsunderlag behöver dessutom regionplanerna tillämpas under några år.

Region Stockholm och Region Halland har nyligen påbörjat ett arbete med att ta fram digitala regionplaner. Region Skåne ska aktualitetspröva sin antagna plan och kan komma att påbörja ett nytt planarbete innan föreskrifterna träder i

kraft eller blir bindande att tillämpa. De närmaste åren kommer det därför sannolikt inte tas fram någon regionplan som följer föreskrifterna.

Boverket bedömer att en utvärdering troligen inte blir relevant att genomföra förrän i mitten av 2030-talet. Vid en utvärdering är det viktigt att föra dialog med både regionerna som tar fram regionplaner och användarna av dessa, till exempel länsstyrelserna samt kommunerna i regionerna. När det är dags för utvärdering kommer metodiken för denna att utvecklas utifrån Ekonomistyrningsverkets vägledning.

5 Konsekvenser

I detta avsnitt beskrivs bland annat övergripande konsekvenser av föreskrifterna och hur regionerna kommer att påverkas, vilka företag som berörs och vilka kostnader författningsförslaget innebär för företagen. Här beskrivs också hur kommuner och staten påverkas och vilka ekonomiska konsekvenser föreskrifterna medför, samt hur olika intressegrupper och intresseområden berörs. Dispositionen följer paragraferna i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Konsekvensutredningen innehåller också andra överväganden utifrån vad som regleras i exempelvis förordningen (2022:208) med instruktion för Boverket.

Syftet med föreskrifterna är att precisera kraven i 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, för att säkerställa att informationen i en regionplan är digitalt utbytbar. Från den 1 januari 2027 ska regionerna göra digitalt tillgängliga regionplaner och syftet med föreskrifterna är att fungera som stöd för detta arbete. Genom föreskrifterna regleras hur informationen, det vill säga innehållet, i regionplanen ska identifieras digitalt. Föreskrifterna styr inte hur informationen presenteras i en regionplan eller hur text och karta ska förhålla sig till varandra.

5.1 Företag

Regionerna behöver ha tillgång till en programvara för att skapa den information som krävs för att efterleva kraven i författningsförslaget. De GIS-programvaror som regionerna sannolikt redan har tillgång till bör kunna användas för upprättandet av regionplanen. När digital information kan identifieras på ett enhetligt sätt kan den användas i utvecklingen av nya produkter och tjänster.

5.1.1 Vilka företag som berörs

De företag som berörs av föreskrifterna är konsultföretag inom planering och GIS. Programvaruleverantörer är däremot marginellt berörda eftersom regionerna kan använda de program som de redan har.

Även användare av planinformation såsom byggherrar och byggentreprenörer kan komma att påverkas vid exempelvis planering av etableringar eller utredningar för tillståndsärenden.

Enligt SCB:s statistikdatabas finns det drygt 40 000 företag verksamma inom arkitektkontor och tekniska konsultbyråer samt mer än 30 000 anläggningsföretag. Se bilaga 1, Företag som påverkas av föreskrifterna. Företag inom dessa branscher kommer påverkas av den digitalisering av

samhällsbyggnadsprocessen som pågår men föreskrifterna för regionplan berör en så liten del av företagsmarknaden att de inte bedöms påverka företag i någon större omfattning.

5.1.2 Tidsåtgång och administrativa kostnader för företag

En enhetlig hantering av regionplaninformation ökar förutsägbarheten för alla parter inom samhällsbyggnadssektorn. Alla företag som är beroende av tillgång till planinformation kommer att få nytta i form av minskad tidsåtgång för att få tag i önskad information, mer tillförlitlig information, effektivare utbyte mellan organisationer och därmed bättre förutsägbarhet.

Vidare kan det vara så att programvaror för exempelvis översiktsplaner kan utvecklas och anpassas för att kunna användas för framtagande av digitala regionplaner. Det kan även vara så att de programvaror som använts för att ta fram befintliga regionplaner kan utvecklas utifrån de nya förutsättningarna.

5.1.3 Hur företags konkurrensförhållanden påverkas

Regionerna kan komma att efterfråga ett program för att hantera geodata. Det kan handla om användarvänliga verktyg för att ta fram planens olika kartor, producera texter, bilder, 3D-visualiseringar och annan typ av media. De företag som utvecklar programvaror för översiktsplan har möjlighet att anpassa dessa till regionplan. Tre planeringsansvariga regioner är dock en liten marknad för programvaruleverantörerna, men den kan möjligen utvecklas på sikt om fler regioner kommer att ta fram regionplaner enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

5.1.4 Särskilda hänsyn till små företag

Eftersom kundunderlaget endast består av tre regioner är det mycket osannolikt att några små konsultföretag kommer att bli berörda av konsekvenserna av föreskrifterna.

5.2 Kommunerna

Regionplanerna ska fungera vägledande för kommunernas beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. Föreskrifterna följer innehållskraven enligt PBL och reglerar enbart hur den informationen ska identifieras digitalt. Föreskrifterna ger därför inga nya konsekvenser som påverkar balansen mellan kommunernas planeringsansvar och regionernas.

Enhetlig digital planinformation som kan överföras och återanvändas mellan plannivåerna är till fördel för kommunernas och regionernas framtagande av planer. Digital regionplaneinformation underlättar möjligheten att söka ut

information och göra analyser av mellankommunala frågeställningar och utvecklingsinriktningar inom regionen.

Kravet som ställs i PBF om att regionplaner ska behandlas och tillgängliggöras digitalt, kan komma att öka regionernas efterfrågan på kommunerna när det gäller att tillhandahålla digitalt lägesbestämda kommunala planeringsunderlag. Digitala planeringsunderlag kan medverka till en effektivisering av regionplaneringen och föreskrifterna kan hjälpa till att driva på den utvecklingen. Det här kravet kan för kommunernas del också aktualiseras av digitaliseringen av översiktsplanen, där det kan ställas krav på digitala underlag internt inom kommunerna.

5.2.1 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

En omställning till en digital regionplaneprocess kombinerat med en digital översiktsplaneprocess ökar behovet av digital kompetens hos kommunerna. Föreskrifterna för regionplan bedöms dock inte i sig generera några direkta kostnader för kommunerna.

5.3 Regioner som planerar enligt PBL

Regleringen i PBF innebär att regionerna från den 1 januari 2027 ska göra digitalt tillgängliga regionplaner. Föreskrifterna tillför inga ytterligare innehållskrav utan syftet med föreskrifterna är att precisera kraven i 2 kap 5 c § PBF för att säkerställa att informationen i en regionplan kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Föreskrifterna anger hur informationen i en regionplan ska definieras och identifieras digitalt och utgår från de innehållskrav som finns för en regionplan i 7 kap. PBL.

Föreskrifterna styr inte hur informationen presenteras i en regionplan eller hur text och karta ska förhålla sig till varandra. Här står det regionerna fritt att utforma planen efter regionens behov. Föreskrifterna ställer inte högre krav än PBL, varken när det gäller innehåll eller detaljeringsgrad.

Digitala regionplaner ger möjlighet till ökad och förenklad samordning inom regionen och mellan region och kommun. Det blir därmed enklare att göra exempelvis regionövergripande analyser till grund för en kontinuerlig strategisk fysisk planering. Det underlättar också möjligheten att använda informationen i regionplanen i efterföljande planering och handläggning.

En konsekvens av kraven i PBF och föreskrifterna är att den som är ansvarig för den digitala informationen, och den som producerar sådan information som regleringen omfattar, behöver anpassa sitt arbetssätt och sina digitala verktyg. I detta fall är det regionerna som planerar enligt PBL som i första hand påverkas.

De GIS-programvaror som regionerna sannolikt redan har tillgång till bör kunna användas för upprättandet av regionplanen.

5.3.1 Bedömning av information i planen

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten har rätt till insyn i och tillgång till information om svenska myndigheters och kommuners verksamhet. I tryckfrihetsförordningen (1949:105) finns bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet. Rätten att ta del av allmänna handlingar kan begränsas genom bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Sekretess kan gälla för en hel handling eller en uppgift i en handling. Exempelvis kan uppgifter om Sveriges försvar sekretessbeläggas enligt 15 kap. 2 § OSL. Sekretess innebär ett förbud mot att muntligen eller på annat sätt röja uppgifter.

En regionplan är en allmän handling och som huvudregel är informationen i planen öppen för alla. Detta gäller oavsett vilket format (analog eller digital) planen har. Regionen ansvarar för regionplanen och dess innehåll samt ett eventuellt tillgängliggörande av planen. De två regioner som tagit fram en regionplan tillgängliggör planen på respektive webbplats. I regionens ansvar inför ett tillgängliggörande av planen ligger att göra en bedömning av planens innehåll utifrån gällande sekretessbestämmelser.

Boverkets föreskrifter ger regionen en möjlighet att göra undantag från 2 kap. 5 c § PBF om kravet på att regionplaner ska utformas så att de kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Undantaget gäller bara för aggregerad information. Det är inte möjligt att undanta informationen i en hel regionplan. Undantaget är tillämpligt för information som aggregerad med annan information, i planen eller i kombination med annan digital information som regionen har ansvar för, kan utgöra en risk för rikets säkerhet. Det är regionen, vilken är ansvarig för planen, som måste göra denna bedömning. Arbetet med att ta fram och tillgängliggöra digitala regionplaner ställer krav på en utökad riskbedömning av informationen i planen. Det behövs sannolikt vägledning från statliga myndigheter om att bedöma vilken information i en regionplan som kan utgöra risk för rikets säkerhet.

5.3.2 Ekonomiska konsekvenser för regioner

En konsekvens av kraven i PBF och föreskrifterna är att den som är ansvarig för den digitala informationen, och den som producerar sådan information som regleringen omfattar, behöver anpassa sitt arbetssätt och sina digitala verktyg. I detta fall är det regionerna som planerar enligt PBL som i första hand påverkas.

Kravet på en digital regionplan ställs i PBF och det är omställningen till digitala regionplaner som i en övergångsfas kommer generera ökade kostnader för regionerna. Föreskrifterna ska stötta regionerna i hur de ska uppfylla

förordningens krav och syftar därmed till att underlätta regionernas arbete. Det är svårt att beräkna hur regionernas kostnader påverkas av att de utöver kraven i förordningen även behöver förhålla sig till föreskrifterna. Boverket menar att föreskrifterna i sig inte bör vara kostnadsdrivande.

5.3.3 Finansieringsprincipen

När kostnader eller intäkter för regioner påverkas av statlig reglering kan det bli aktuellt att tillämpa finansieringsprincipen. Den innebär att statlig reglering som är tvingande för regioner i princip ska vara kostnadsneutral för dem. Nya statliga uppgifter ska inte behöva finansieras genom höjd skatt eller omprioritering av annan verksamhet. Staten gör därför under vissa förutsättningar kostnadsförändringarna neutrala för regioner genom att justera statsbidrag. Finansieringsprincipen omfattar bland annat statligt beslutade åtgärder som direkt berör regional verksamhet och gäller när staten ändrar ambitionsnivån för befintlig verksamhet.

Omställning till en digital samhällsbyggnadsprocess är kostnadsdrivande för samhället i stort och för regionerna. Det finns egentligen inget alternativ till att ta fram digitala planer eftersom den digitala transformationen är nödvändig för att kunna hantera information i den nationella infrastrukturen. Dessutom påverkas alla myndigheter av EU-regler för digitalisering, bland annat Inspire och öppna data-lagstiftningen med krav på digital tillgänglighet.

Kravet på att uppgifter i en regionplan ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt är redan infört i PBF. Föreskrifterna reglerar endast grundläggande förutsättningar för hur regionplanens information ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt.

Boverket bedömer mot denna bakgrund att finansieringsprincipen inte är tillämplig för denna författning.

5.4 Staten

Regionplaner berör flera delar av statens verksamhet. Planerna kan ge vägledning i tillståndsärenden som hanteras av länsstyrelser och domstol vid överklaganden. Enhetlig digital regionplaneinformation underlättar möjligheten att söka ut informationen och ger dessutom förutsättningar att göra statliga sammanställningar av information från regionplaner, exempelvis hur hänsyn har tagits till allmänna intressen, tillgodoseende av riksintressen och uppföljningar av mark- och vattenanvändningen i ett regionalt perspektiv.

Kravet från staten, som ställs i PBF om att regionplaner ska behandlas och tillgängliggöras digitalt, kan komma att öka regionernas förväntningar på statliga myndigheter att också göra en digital omställning. Efterfrågan på digitalt

lägesbestämda statliga planeringsunderlag kommer troligen öka som en följd av föreskrifterna. Digitala statliga planeringsunderlag skulle medverka till en effektivisering av regionplaneringen och föreskrifterna kan hjälpa till att driva på den utvecklingen. I remissvaren trycks det på att det behövs en helhetsbild över digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen varav planeringsunderlagen är en del. Trafikverket menar att det krävs en standard för hur statliga och regionala planeringsunderlag ska vara uppbyggda. Det räcker inte med att digitalisera befintliga underlag utan att först specificera vad som utgör ett planeringsunderlag. Flera av remissinstanserna har lyft behovet av en digital metodik för presentationen av planeringsunderlag.

Författningsförslaget ger incitament för länsstyrelserna att utveckla digitala granskningsyttranden med lägesbestämd information och på så sätt tydligare markera i vilka delar av planen som det finns invändningar från länsstyrelsen.

5.4.1 Ekonomiska konsekvenser för staten

Staten, genom Boverket, har ett ansvar när det gäller att ta fram olika former av vägledning om föreskrifterna. Boverket behöver dessutom göra en särskild informationssatsning för att ta fram och sprida vägledning för att underlätta övergången till en digital samhällsbyggnadsprocess.

En enhetlig digital identifikation och beskrivning av regionplanens information kan underlätta för länsstyrelserna att skapa nya arbetssätt som kan effektivisera ärendehantering. Initialt kan det tillkomma kostnader för att implementera den nya tekniken. Nya arbetssätt behöver utvecklas liksom teknik för att skicka, ta emot, arkivera och hantera digitala regionplaner. Dessa omständigheter aktualiseras också genom digitaliseringen av översiktsplanerna. Eventuella kostnader för länsstyrelserna är en konsekvens av kraven i PBF på digitala regionplaner och inte en följd av föreskrifterna.

En digital regionplaneprocess ökar trycket på tillgång till digitala, statliga planeringsunderlag. Det kan krävas nya programvaror och ökade resurser för att tillhandahålla, driftsätta och förvalta dessa. Det kan exempelvis krävas en mer planerad och metodisk inmätning och överföring av analogt material till digitala kartor. Det kan dessutom krävas kompetensutveckling i form av utbildningar eller nyrekryteringar. Här behövs också ökade insatser i Boverkets uppgift att samordna arbetet med de statliga planeringsunderlagen.

5.4 Allmänheten

Enhetligt identifierbar information i regionplaner är gynnsamt för allmänheten i många avseenden. En digital regionplan som förmedlas via webben kan göra planen mer tillgänglig och därmed kan allmänheten lättare få information om den utveckling som regionen har tagit beslut om. Det digitala formatet kan

dock innebära begränsningar i tillgänglighet, utifrån digital vana och tillgång till tekniska verktyg hos den som ska tillgodogöra sig informationen. Det finns inget som hindrar regionen att använda olika metoder för att nå olika målgrupper, så länge det är tydligt vilket som är den gällande versionen av regionplanen. Ett sätt för regionen att nå ut till allmänhet som saknar tekniska verktyg är att erbjuda fysiskt material.

Boverket bedömer att föreskrifterna bidrar till en högre rättssäkerhet för den enskilde när samtliga samhällsinstanser vid bedömning utgår från enhetligt identifierbar information.

5.5 Europeiska unionen

Boverket gör bedömningen att föreskrifterna överensstämmer med och inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Däremot inträder genom den nya bestämmelsen i 2 kap. 5 c § PBF en indirekt skyldighet för regionerna att tillgängliggöra informationen i regionplaner digitalt. Mark- och vattenanvändning är informationsmängder som omfattas av Inspire-direktivet och därför bör regeringen komplettera förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation med krav på att regionerna även ska tillgängliggöra information i regionplaner. Kravet på regioner att hålla regionplaneinformation i digital form tillgänglig inträder först när förordningen om geografisk miljöinformation ändras.

Föreskrifterna medför möjligheter för kommuner och andra aktörer inom Europeiska unionen att lättare kunna tolka, jämföra och analysera informationen i regionplaner. Föreskrifterna underlättar även delning av geodata inom Europeiska unionen.

5.6 Norden

Föreskrifterna medför möjligheter för kommuner och andra aktörer i de nordiska länderna att lättare kunna tolka, jämföra och analysera informationen i regionplaner.

5.7 Miljö och klimat

Föreskrifterna påverkar inte regionens möjlighet att beakta miljö och klimat i sin planering. Däremot ger föreskrifterna förutsättningar till att söka ut till exempel hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet. De ger även möjlighet till att söka ut vilka miljökonsekvenser som planen bedöms medföra vid ett genomförande och underlättar därmed även uppföljningen av planens betydande miljöpåverkan. Det innebär också att det blir

möjligt att göra nationella analyser för att utreda var kommande satsningar inom miljö- och klimatområdet kan göra mest nytta.

5.8 Kulturmiljö samt arkitektur och gestaltad livsmiljö

Föreskrifterna påverkar inte regionens möjlighet att beakta kulturmiljö, arkitektur och gestaltad livsmiljö i sin planering. Föreskrifterna skapar bättre förutsättningar för att på nationell nivå identifiera hur regionen tagit hänsyn till allmänna intressen enligt 2 kap. PBL.

Föreskrifterna möjliggör utsökning av regionens ställningstaganden om riktlinjer för lokalisering av bebyggelse och byggnadsverk, samt hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med till exempel trafikförsörjningsprogram, kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning och nationella mål.

Vidare ska det redovisas i regionplanen hur riksintressen tillgodosetts. Regionens ställningstagande kring riksintresset för kulturmiljövård, liksom andra riksintressen, kommer genom föreskrifterna bli enhetligt identifierbara och därför kunna sökas ut.

5.9 Social hållbarhet

Föreskrifterna påverkar inte regionens möjlighet att beakta social hållbarhet i sin planering. Föreskrifterna möjliggör utsökning av planens konsekvenser vid ett genomförande, men det är inte möjligt att specifikt identifiera social hållbarhet utifrån föreskrifterna.

För äldre, personer med nedsatt funktionsförmåga, barn och unga kan digitala regionplaner innebära en teknikutveckling som kan leda till att fler målgrupper får möjlighet att ta del av informationen med hjälp av tekniska verktyg och målgruppsanpassade presentationer.

Samtidigt finns det grupper med begränsad kunskap i digitala tjänster som kan ha svårt att tillgängliggöra sig informationen. Det finns inget som hindrar regionen att använda olika metoder, såsom pdf-format, för att nå olika målgrupper. Dock ska det vara tydligt vilken som är den gällande versionen av regionplanen.

5.10 Konsultation i frågor som rör det samiska folket

Statliga förvaltningsmyndigheter ska konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Sett till PBL infaller skyldigheten att konsultera endast i ärenden om att anta eller ändra en

plan eller områdesbestämmelser. Föreskrifterna följer innehållskraven i PBL på vad en regionplan ska innehålla. Boverket gör bedömningen att myndighetens föreskrifter inte innebär en sådan förändring att 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket blir tillämplig.

6 Författningskommentar

Detta avsnitt beskriver Boverkets förslag till föreskrifter om regionplan samt kommentarer till dessa.

Föreskrifterna ska läsas tillsammans med plan- och bygglagen (2010:900), PBL, samt plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, eftersom sådant som regleras där inte återges i föreskrifterna. Kravet i PBF är att regionplaner som påbörjas efter 31 december 2026 ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Det innebär att regionplanens innehåll enligt PBL behöver identifierare för att kunna hanteras digitalt. Föreskrifterna innehåller tabeller med identifikationer för regionplanens innehåll.

Förslag till föreskrifter om regionplan

1 kap. Innehåll och definitioner

1 § Författningen innehåller föreskrifter om digital identifikation av regionplanens information.

Bestämmelsen anger författningens tillämpningsområde. Föreskrifterna gäller tillsammans med 7 kap. PBL och 2 kap. 5 c § PBF. Denna författning hanterar förutsättningarna för att informationen i regionplaner ska kunna identifieras digitalt.

2 § Författningen gäller för regionplan och ändring av en sådan plan.

Bestämmelsen förtydligar att författningen gäller både för en regionplan och ändring av en sådan plan.

3 § I denna författning avses med

digital information: regionplanens uppgifter i digitalt format, och
lägesbestämd: koordinatsatt geometri som punkt, linje, yta eller volym.

Definitionerna av begreppen gäller för denna författning. Syftet med att definiera begreppen är att skapa en likartad tillämpning av föreskrifterna.

Genom 2 kap. 5 c § PBF regleras att uppgifter i en regionplan ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. I stället för uppgifter används begreppet information i denna författning eftersom information är ett vedertaget begrepp inom digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen. Regionplanens digitala information inkluderar hela regionplanens informationsinnehåll med både textbaserad information, media samt geografiska data och annan information.

Lägesbestämd används för att beskriva att geometrier definieras av koordinater och kan placeras in på rätt geografisk plats i ett koordinatsystem, exempelvis det svenska geodetiska referenssystemet Sweref 99.

2 kap. Övergripande bestämmelser

1 § Regionplanen ska vara lägesbestämd.

Syftet med bestämmelsen är att det ska vara möjligt att utläsa vilka ställningstaganden som gäller för vilken plats, det vill säga vara georefererad.

Bestämmelsen innebär att den information som en regionplan ska innehålla ska vara kopplad till en koordinatsatt geometri, som kan utgöras av en punkt, linje, yta eller volym. Om informationen gäller för ett specifikt område kan geometrin avgränsas till den platsen. Övergripande information som berör hela regionen kan redovisas som en geometri för hela regionens yta.

2 § För regionplanen ska följande information redovisas

1. regionens namn,
2. antagandebeslutets diarienummer, och
3. datum när antagandebeslutet fick laga kraft.

Bestämmelsen reglerar att grundläggande ärendeinformation ska redovisas för regionplanen för att kunna identifiera till vilken region informationen tillhör.

Antagandebeslutets diarienummer ska anges för att ärendet i sin helhet ska kunna återfinnas hos regionen.

Regionplanen är vägledande när planen har fått laga kraft. Datum för när antagandebeslutet fått laga kraft får tillföras planen när detta är fastställt.

3 § Skyldigheterna enligt 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338) gäller inte för sådan lägesbestämd digital information i regionplanen som aggregerad kan äventyra rikets säkerhet.

Bestämmelsen ger regionerna möjlighet att göra undantag från kravet på att en regionplan ska utformas så att uppgifterna i denna ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Det innebär att regionen kan bestämma att delar av en regionplan inte ska tillgängliggöras digitalt och därmed kan sakna digital funktionalitet för att informationen inte ska kunna sökas ut. Den beslutade regionplanen, komplett med all planinformation, måste dock alltid finnas hos den enskilda regionen.

Bestämmelsen avser aggregerad information, det vill säga information som var för sig inte äventyrar rikets säkerhet men kan göra det om flera informationsmängder finns åtkomliga tillsammans eller kan kombineras med annan information. Om enskilda informationsmängder bedöms utgöra en risk för landets

säkerhet skyddas de genom reglerna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller säkerhetsskyddslagen (2018:585).

3 kap. Identifikation av regionplanens innehåll

1 § Information som ska framgå av en regionplan ska identifieras enligt tabellerna i 2–8 §§.

Bestämmelsen avser den information som enligt 7 kap. 2–4 §§ PBL ska anges och framgå av en regionplan, vilket motsvarar paragraferna 2–8 §§ i dessa föreskrifter. Informationen i regionplanen ska identifieras utifrån beskrivningen i tabellerna. Det innebär att om regionen har information i sin regionplan som motsvarar beskrivningen i någon av tabellerna ska den informationen ges identifikation enligt tabellen. Det gör att informationen kan sökas ut.

Bestämmelsen innebär att innehållet i en regionplan kan identifieras på samma sätt för alla regioner som har en regionplan enligt PBL. Det bidrar till möjligheten att göra analyser och sammanställningar om planering för till exempel olika allmänna intressen. Informationen är till nytta för till exempel den egna och andra regioner, länsstyrelsen, kommuner och andra aktörer i samhällsbyggnadsprocessen. Det bidrar även till en jämförbarhet avseende innehållet i översiktsplaner.

2 § Information enligt beskrivningen i tabell 1 kolumn 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Information om grunddrag för användningen av mark- och vattenområden ska vara lägesbestämd till den del av länet som användningen berör.

Tabell 1 Grunddrag för användningen av mark- och vattenområden

Identifikation	Beskrivning
Grunddrag för användningen	Grunddrag för mark- och vattenanvändningen som har betydelse för länet.

Enligt 7 kap. 2 § PBL ska regionen i regionplanen ange de grunddrag för användningen av mark- och vattenområden som har betydelse för länet. En regionplan ska avse sådant som rör två eller flera kommuner i länet.

I proposition 2017/18:266⁷ finns exempel på grunddrag för mark- och vattenanvändningen som kan vara aktuella att ta med i en regionplan. Det kan exempelvis avse att utreda övergripande fysiska strukturer för bebyggelse och tillhörande anläggningar, huvudstråk, städer eller tätorter av särskild regional betydelse, natur- och grönområden, infrastruktur för transporter, energi- och vattenförsörjning, avlopp och strukturer som kan minska klimatpåverkan.

⁷ Regeringens proposition 2017/18:266, En ny regional planering, s. 95.

Det bör vara regionens ansvar att uttrycka vilken mark- och vattenanvändning som är av betydelse för den fysiska planeringen i det aktuella länet. Det är därför inte lämpligt att göra en mer detaljerad reglering av mark- och vattenanvändningen i föreskrifterna. Om det finns behov av att ytterligare precisera mark- och vattenanvändningen finns möjlighet att göra det så länge informationen kan inordnas enligt föreskriften.

I bestämmelsen anges att information om grunddrag för användningen av mark- och vattenområden ska vara lägesbestämd till den del av länet som användningen berör. Enligt PBL finns inget krav på att grunddragen för användningen av mark- och vattenområden ska framgå av en karta så som det beskrivs för en översiktsplan. Det är svårt att leva upp till tydlighetskravet i 7 kap. 4 § PBL och att förstå en regionplan utan redovisning av informationen med hjälp av geometrier och lägesangivelser. Vidare så omfattas informationen om mark- och vattenanvändningen i regionplanen av Inspire-direktivet och därför måste det finnas en koppling mellan informationen och den yta som avses.

I redovisningen av planen kan regionen namnge grunddrag för användningen av mark- och vattenområde på annat sätt än som anges i identifikationen. Regionens benämning ska vara kopplad till identifikationen i föreskriften så att informationen blir utsökbar och möjlig att tillgängliggöra nationellt.

3 § Information enligt beskrivningen i kolumn 2 i tabell 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 2 Riktlinjer för lokalisering av bebyggelse och byggnadsverk

Identifikation	Beskrivning
Riktlinjer för lokalisering	Riktlinjer för lokaliseringen av bebyggelse och byggnadsverk som har betydelse för länet.

Enligt 7 kap. 2 § PBL ska regionplanen ange de riktlinjer för lokaliseringen av bebyggelse och byggnadsverk som har betydelse för länet. Riktlinjer omfattar oftast generella, övergripande resonemang. Riktlinjer för lokalisering av bebyggelse och byggnadsverk behöver därför inte vara lägesbestämd till ett specifikt område, utan kan lägesbestämmas på en mer övergripande nivå, till exempel för regionen som helhet.

I proposition 2017/18:266⁸ finns exempel på övergripande fysiska strukturer i form av bebyggelse och byggnadsverk, som kan vara aktuella att ta med i en regionplan. Det bör vara regionens ansvar att precisera vilken typ av bebyggelse eller byggnadsverk som är av betydelse för den fysiska planeringen i det aktuella länet. Det är därför inte lämpligt att göra en mer detaljerad reglering

⁸ Regeringens proposition 2017/18:266, En ny regional planering, s. 95.

avseende riktlinjer för lokalisering av bebyggelse och byggnadsverk i föreskrifterna.

4 § Information enligt beskrivningen i kolumn 2 i tabellerna 3–5 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 3 Allmänna intressen

Identifikation	Beskrivning
Allmänna intressen	Hur regionen har tagit hänsyn till allmänna intressen enligt 2 kap. plan- och bygglagen (2010:900).

Tabell 4 Riksintressen enligt 3 kap. 5–9 §§ och 4 kap. 2–8 §§ miljöbalken

Identifikation	Beskrivning
Rennäring	Mark- och vattenområde som är av riksintresse för rennäringsringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Yrkesfiske	Mark- och vattenområde som är av riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap. 5 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Naturvård	Mark- och vattenområde samt fysisk miljö i övrigt som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Kulturmiljövård	Mark- och vattenområde samt fysisk miljö i övrigt som är av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Friluftsliv	Mark- och vattenområde samt fysisk miljö i övrigt som är av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Fyndigheter av ämnen och material	Område som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för industriell produktion	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för industriell produktion enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för energiproduktion	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för energiproduktion enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för energidistribution	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för energidistribution enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för kommunikation, elektronisk	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för elektronisk kommunikation enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för kommunikation, trafiklagen	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för kommunikation gällande trafiklagen enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för vattenförsörjning	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för vattenförsörjning enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för avfallshantering	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för avfallshantering enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Anläggning för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall	Mark- och vattenområde som är särskilt lämpligt för anläggning för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.

Identifikation	Beskrivning
Anläggningar för totalförsvaret	Mark- och vattenområde som är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar enligt 3 kap. 9 § miljöbalken och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Turism och rörligt friluftsliv	Område enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, där turismen och det rörliga friluftslivets intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Obruten kust	Kustområde och skärgård enligt 4 kap. 3 § miljöbalken, där vissa anläggningar inte får komma till stånd, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Högexploaterad kust	Kustområde och skärgård enligt 4 kap. 4 § miljöbalken, där fritidsbebyggelse endast får komma till stånd i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Obrutet fjäll	Fjällområde enligt 4 kap. 5 § miljöbalken, där bebyggelse och anläggningar får komma till stånd endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Skyddat vattendrag	Vattendrag enligt 4 kap. 6 § miljöbalken, där vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Nationalstadspark	Område enligt 4 kap. 7 § miljöbalken, där ny bebyggelse och nya anläggningar endast får komma till stånd och andra åtgärder vidtas om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Natura 2000, vilda fåglar	Område enligt 4 kap. 8 § miljöbalken, som har förtecknats som särskilt skyddsområde för bevarande av vilda fåglar och kräver tillstånd för verksamheter eller åtgärder, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.
Natura 2000, vilda djur och växter	Område enligt 4 kap. 8 § miljöbalken, som har förtecknats som särskilt bevarandeområde för bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter och kräver tillstånd för verksamheter eller åtgärder, och hur regionen har tillgodosett riksintresset.

Tabell 5 Miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken

Identifikation	Beskrivning
Fisk- och musselvattnen	Hur regionen har följt miljökvalitetsnorm enligt förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvattnen.
Havsmiljö	Hur regionen har följt miljökvalitetsnorm enligt havsmiljöförordning (2010:1341).
Omgivningsbuller	Hur regionen har följt miljökvalitetsnorm enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller.
Utomhusluft	Hur regionen har följt miljökvalitetsnorm enligt förordning (2001:527) om miljökvalitetsnormer för utomhusluft.
Vattenkvalitet	Hur regionen har följt miljökvalitetsnorm enligt vattenförvaltningsförordning (2004:660).

I regionplanen ska regionen enligt 7 kap. 3 § 1 PBL redovisa hur hänsyn har tagits till de allmänna intressena enligt 2 kap. i den aktuella lagen. I proposition 2017/18:266 framhålls att det inte på förhand är lämpligt att peka ut vilka allmänna intressen som är relevanta vid planläggning på regional nivå. Det framgår vidare av propositionen att det är regionerna som själva bedömer vilka

allmänna intressen som aktualiseras utifrån förutsättningarna för den regionala fysiska planeringen. Mot bakgrund av vad som anges i propositionen är det inte lämpligt att göra en mer detaljerad reglering avseende allmänna intressen i föreskrifterna. Bestämmelsen innebär att regionens ställningstaganden angående hur hänsyn har tagits till de allmänna intressena ska identifieras enligt kolumn 1 i tabell 3.

I regionplanen ska regionen enligt 7 kap. 3 § 1 PBL redovisa hur riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken har tillgodosetts. Redovisningen av de riksintressen som är berörda i regionen och regionens ställningstaganden för hur regionen har tillgodosett riksintresset ska identifieras enligt kolumn 1 i tabell 4.

I regionplanen ska regionen enligt 7 kap. 3 § 1 PBL redovisa på vilket sätt miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken har följts. Bestämmelsen innebär att regionens ställningstaganden angående hur regionen har följt miljö kvalitetsnormerna ska identifieras enligt kolumn 1 i tabell 5.

Med enhetlig identifikation av informationen blir informationen utsökbar för sammanställningar och analyser som är till nytta för kommuner, länsstyrelser, riksintressemyndigheter, regioner och andra aktörer. Dessa sammanställningar och analyser kan ligga till grund för både genomförandet av planen och för uppföljningen av den.

5 § Information enligt beskrivningen i kolumn 2 i tabellerna 6–10 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 6 Regional utvecklingsstrategi

Identifikation	Beskrivning
Regional utvecklingsstrategi	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med den regionala utvecklingsstrategin.

Tabell 7 Länsplan för regional transportinfrastruktur

Identifikation	Beskrivning
Länsplan för regional transportinfrastruktur	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med länsplanen för regional transportinfrastruktur.

Tabell 8 Trafikförsörjningsprogram

Identifikation	Beskrivning
Trafikförsörjningsprogram	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med trafikförsörjningsprogram.

Tabell 9 Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning

Identifikation	Beskrivning
Kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning.

Tabell 10 Mål, planer och program

Identifikation	Beskrivning
Nationella mål, planer och program	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet.
Regionala mål, planer och program	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med andra regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet.
Kommunala mål, planer och program	Hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med kommunala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet.

Bestämmelsen reglerar att den information som ska framgå av en regionplan enligt 7 kap. 3 § 2 PBL ska identifieras enligt kolumn 1 i respektive tabell.

De olika beskrivningarna i kolumn 2 handlar om information som består av ställningstaganden till hur regionen har tagit hänsyn till och samordnat regionplanen med de strategiska dokumenten. Regionen ska definiera hur planen förhåller sig till de mål, planer och program som har betydelse för en hållbar utveckling i länet. Det är alltså regionen som måste avgöra vilka mål, planer eller program som är relevanta.

Informationen kan kopplas till regionplanens yta om det handlar om övergripande ställningstaganden som gäller för hela regionen. Om informationen gäller för ett specifikt område kan geometrin avgränsas till det specifika området.

6 § Information enligt beskrivningen i tabell 11 kolumn 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 11 Genomförande av regionplan

Identifikation	Beskrivning
Genomförande	Hur regionplanen är avsedd att genomföras.

Enligt 7 kap. 3 § 3 PBL ska det framgå av regionplanen hur regionen avser att genomföra planen. Beskrivningen kan bestå av information om vilka insatser och åtgärder som föranleds av planen och vilka aktörer som kan bidra till planens genomförande.

7 § Information enligt beskrivningen i tabell 12 kolumn 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 12 Konsekvenser

Identifikation	Beskrivning
Miljökonsekvenser	Redovisning av miljökonsekvenser enligt 3 kap. 6 b § plan- och bygglagen (2010:900).
Planens konsekvenser	Regionplanens konsekvenser enligt 7 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900).

Bestämmelsen reglerar att den information som ska framgå av en regionplan enligt 7 kap. PBL om miljökonsekvenser respektive planens konsekvenser ska identifieras enligt kolumn 1 i tabell 12.

Det innebär att miljökonsekvenser som medför betydande miljöpåverkan vid ett genomförande av planen kan sökas ut. Miljökonsekvenser som kan antas leda till betydande miljöpåverkan ska framgå av miljökonsekvensbeskrivningen, som regleras genom 6 kap. miljöbalken. Dessa konsekvenser ska särredovisas så att regionplanen uppfyller kraven enligt miljöbalken. Det finns dessutom ett uppföljningskrav i 6 kap. 19 § miljöbalken när det gäller om planens genomförande har medfört betydande miljöpåverkan. Möjligheten att söka ut miljökonsekvenserna underlättar uppföljningen.

Bestämmelsen innebär även att planens konsekvenser, utöver miljökonsekvenser, kan sökas ut. Det handlar om konsekvenser i ett hållbarhetsperspektiv men även andra aspekter som juridiska och tekniska aspekter.

8 § Information enligt beskrivningen i tabell 13 kolumn 2 ska identifieras enligt kolumn 1.

Tabell 13 Invändningar i länsstyrelsens granskningsyttrande

Identifikation	Beskrivning
Invändning riksintresse	Förslaget tillgodoser inte ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken.
Invändning miljökvalitetsnorm	Förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs.
Invändning mellankommunala frågor	Frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas inte på ett lämpligt sätt.
Invändning hälsa och säkerhet	En bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Om länsstyrelsen inte har godtagit regionplanen i en viss del, ska det anmärkas i planen enligt 7 kap. 3 § PBL. Vid beslutet om en regionplan ska det vara tydligt om stat och region är eniga eller om länsstyrelsen har väsentliga invändningar (jfr prop. 2017/18:266 sid. 63).

Redovisningskravet följer de invändningar som länsstyrelsen kan lämna i sitt granskningsyttrande enligt 3 kap. 16 § PBL med undantag för redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden). Utpekan- det av LIS-områden är en fråga för kommunen att hantera i översiktsplanen och inte för regionen i regionplanen. Bestämmelsen reglerar att länsstyrelsens invändningar ska identifieras enligt kolumn 1 i tabell 13. En invändning kan med fördel kopplas till den yta som den omfattar så att länsstyrelsens invändning kan läsas tillsammans med regionens egen information om det aktuella området.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning träder i kraft den 2 april 2025.
2. Författningen ska tillämpas på regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026.

Författningen träder i kraft den 2 april 2025. Det innebär att författningen kan användas från detta datum.

Det är obligatoriskt att tillämpa författningen för regionplaner som påbörjas efter 31 december 2026. Regionerna får därmed en övergångsperiod på drygt ett och ett halvt år att anpassa sig till de nya förutsättningarna.

Frågor om ikraftträdande samt övergångsperiod behandlas mer utförligt under avsnitt 4, Ikraftträdande och informationsinsatser.

Bilaga 1 Företag som kan påverkas av föreskrifterna

I denna tabell visas Statistiska centralbyråns statistik över de företagskategorier som bedöms kunna påverkas av föreskrifterna. Tabellen visar antal företag per storleksklass.

Företag (FDB) efter näringsgren SNI 2007, storleksklass och år				
				2022
41.1	utvecklare av byggprojekt	SGR0	0 anställda	666
		SGR1	1–4 anställda	138
		SGR2	5–9 anställda	19
		SGR3	10–19 anställda	15
		SGR4	20–49 anställda	4
		SGR5	50–99 anställda	1
		SGR6	100–199 anställda	2
		SGR7	200–499 anställda	1
		SGR8	500+ anställda	0
41.2	entreprenörer för bostadshus och andra byggnader	SGR0	0 anställda	16 540
		SGR1	1–4 anställda	7 526
		SGR2	5–9 anställda	1 731
		SGR3	10–19 anställda	973
		SGR4	20–49 anställda	531

Företag (FDB) efter näringsgren SNI 2007, storleksklass och år				
		SGR5	50–99 anställda	137
		SGR6	100–199 anställda	41
		SGR7	200–499 anställda	22
		SGR8	500+ anställda	7
42.1	anläggningsentreprenörer för vägar och järnvägar	SGR0	0 anställda	705
		SGR1	1–4 anställda	369
		SGR2	5–9 anställda	88
		SGR3	10–19 anställda	46
		SGR4	20–49 anställda	56
		SGR5	50–99 anställda	14
		SGR6	100–199 anställda	9
		SGR7	200–499 anställda	2
		SGR8	500+ anställda	6
42.2	anläggningsentreprenörer för allmännyttiga projekt	SGR0	0 anställda	1 082
		SGR1	1–4 anställda	408
		SGR2	5–9 anställda	88
		SGR3	10–19 anställda	55
		SGR4	20–49 anställda	47
		SGR5	50–99 anställda	7

Företag (FDB) efter näringsgren SNI 2007, storleksklass och år				
		SGR6	100–199 anställda	8
		SGR7	200–499 anställda	3
		SGR8	500+ anställda	1
42.9	andra anläggningsentreprenörer	SGR0	0 anställda	661
		SGR1	1–4 anställda	212
		SGR2	5–9 anställda	54
		SGR3	10–19 anställda	21
		SGR4	20–49 anställda	13
		SGR5	50–99 anställda	5
		SGR6	100–199 anställda	1
		SGR7	200–499 anställda	1
		SGR8	500+ anställda	0
71.1	arkitektkontor och tekniska konsultbyråer o.d.	SGR0	0 anställda	26 172
		SGR1	1–4 anställda	12 538
		SGR2	5–9 anställda	1 189
		SGR3	10–19 anställda	772
		SGR4	20–49 anställda	473
		SGR5	50–99 anställda	128
		SGR6	100–199 anställda	51

Företag (FDB) efter näringsgren SNI 2007, storleksklass och år				
		SGR7	200–499 anställda	24
		SGR8	500+ anställda	19
	Summa			73 682

Boverket

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se